

Noorderstad groeit....

“Nederland krimpt, Noorderland groeit” was de provocerende kop van ons artikel in Noorderbreedte van zo’n vijf jaar geleden. Wie heden ten dage de situatie bekijkt, kan er niet onder uit de strekking van de kop te onderschrijven. Met deze nuancering: het moet zijn: Noorderstad groeit. De stad Groningen, breder gezien de stedelijke regio Groningen – Assen met contreien, heeft zich ontpopt als groeier, terwijl in Oost Groningen de krimp zich doorzet. De oriëntatie op de Noord-Duitsland, Skandinavië en zelfs Sint Petersburg en op (duurzame) energie en health ageing, in het artikel met zoveel verve bepleit, heeft de streek geen windeieren gelegd. De Eemshaven is inmiddels economisch klaarwakker gekust. Maar het is de kunst hier niet in de fouten van de Randstad vervallen. De ondertoon blijft immers over de Europese linie één van consolidatie en krimp, en niet langer van tomeloze ruimtelijke expansie en groei. De kip met de gouden landschappelijke eieren is geslacht voordat je er erg in hebt, en overcapaciteit raak je aan de straatstenen niet kwijt. Door Jan Dirk Dorrepaal en Steven van Schuppen.

Energie-vallei

Het is opvallend hoe de cijfers van bijvoorbeeld de *stad* Groningen relatief gunstig afsteken tegen berichten van stagnatie en krimp in de bouwsector in andere plekken in Nederland. Groei van de bevolking, van de woningbouw, het lukt Groningen opvallend. Op economisch gebied is de regio in groter verband niet minder succesvol. “Energy Valley” is een noord-Nederlands samenwerkingsverband van honderden bedrijven en instellingen. Er wordt hier totaal zo’n 23 miljard privé(!)kapitaal geïnvesteerd. Alleen al in de Eemshaven worden de komende jaren zo’n 6 miljard gepompt (waaronder in electriteitscentrales), dat is het dubbele van de Tweede Maasvlakte. Energy Valley is straks goed voor 40% de in Nederland geproduceerde energie. Natuurlijk, ook de crisis trekt ook hier als vanouds haar sporen, vooral in het veld van de werkgelegenheid. Het werkloosheidspercentage lag in de regio Groningen-Assen in 2006 enkel e procenten hoger dan het landelijk gemiddelde, maar de lange-termijn-tendens lijkt gezien de geschiedenis van de streek beduidend beter dan men zou verwachten.

Zeven knooppunten

Als we op nationaal niveau Noorderstad met grootstedelijke assen vergelijken dan komen er zeven andere stedelijke assen in beeld: in het westen de zuidvleugel van randstad Holland (waaronder Rotterdam – Den Haag), de noordvleugel van de randstad (Amsterdam – Almere – Zaan – IJmond) en Brabantstad. In ‘Noorderland’ is dat naast Assen- Groningen - Eemshaven de ‘Overstichtse’ stedelijke as Zwolle - Twente. In ‘Zuiderland’ vinden we Brabantstad [in het ruimtelijke Rijksbeleid eindelijk erkend als gelijkwaardig aan Amsterdam en Rotterdam) en het euregionale stedelijke netwerk Maastricht - Parkstad Limburg – Aken – Luik – Hasselt.

‘Noorderstad’ (Groningen – Assen – Eemshaven) is een fikse slag kleiner dan de andere, maar dan moet daarbij niet vergeten worden dat het verzorgingsgebied van Noorderstad ruim 2/3 van de drie noordelijke provincies samen beslaat en dat Noorderstad de enige van de vier waar op dit moment echt groei in zit. En op energiegebied heeft Noorderstad heeft een (inter)nationaal verzorgingsgebied.

Wil Noorderstad echt tot zijn recht kunnen komen dan zou samenvoeging van de drie Noordelijke provincies tot een landsdeel met verdergaande bevoegdheden dan die van een gewone provincie op zijn plaats zijn. Op nationaal vlak ontstaat zo een kaartbeeld waarop de verstedelijking zich concentreert op de genoemde zeven plus één (de Zuid-Limburgse euregio) stedelijke assen. Daar tussen door vindt een blauwe en groene S-bocht zijn weg, van de Zeeuwse delta tot en met de Waddenzee – een S-bocht waar water en natuur juist meer ruimte moet krijgen, ondermeer voor

innovatieve vormen van duurzame energieproductie. Op dit overkoepelende schaalniveau ligt een ruimtelijke beleidstaak voor het Rijk. Voor het overige kan het ruimtelijk beleid overgeheveld worden naar het middenbestuur, maar dan wel mét de bijbehorende bevoegdheden en financiële middelen. Een middenbestuur waar op termijn de provincies heringedeeld en hergegroepeerd kunnen worden in drie landsdelen: Noorderland, Randstad Holland en Zuiderland. Een ruimtelijke en bestuurlijke ordening langs deze lijnen zou die de leefbaarheid en de ecologische kwaliteit en de economische en transportlogistieke doelmatigheid zeer ten goede komen.

Kip met de gouden eieren

Bij dit alles moeten we steeds goed in het oog houden dat de grondtoon er één is en blijft van afvlakking van de groei en krimp, zowel demografisch als economisch. Zeker ook in het noorden, Energy Valley of niet – in regio's aangrenzend aan Noorderstad als bijvoorbeeld de Veenkolonieën zet de krimp onverminderd door. Om te beginnen is er de krimp van de beroepsbevolking die al dit jaar, 2011, toeslaat als de eerste lichter babyboomers met pensioen gaat. Dat heeft zijn weerslag op het woonwerkverkeer en dus ook op de eisen die gesteld moeten worden aan de verkeersinfrastructuur. Grosso modo zou de bestaande capaciteit moeten volstaan, specifieke tekortkomingen daargelaten. Hetzelfde geldt voor de woningbouw, zij het op langere termijn. Hier zou de opgave moeten zijn de bestaande capaciteit beter te benutten, voorsortierend op de krimp. Vooral belangrijk hierbij is dat er geluisterd wordt naar de taal van het landschap. Dus niet koste wat kost een verstedelijkingspatroon in de vorm van een T-mal op de regio Groningen – Assen willen drukken zoals in de regiovisie gebeurt. Door deze dwangneurotische benadering zal en moet de hele T ingekleurd moeten worden, zo lijkt het wel, inclusief bijvoorbeeld de linker liggende poot van de T, waardoor het landschap rond Roden en Leek ernstig aangetast wordt. En neem een ander deel van de T, de staande poot, de as tussen Groningen en Assen. Daar ontrolt zich de zogeheten 'Koningsas' waar de "snelle wereld van de infrastructuur" parallel loopt aan het waardevolle landschap van het stroomgebied van de Drentse Aa. Hier is de opgave in het stedenbouwkundig dieventaaltje van de regiovisie "via culturele en recreatieve evenementen ontmoetingen te creëren tussen stad en land." Het belangrijkste lijkt ons vóór alles er voor te zorgen dat er geen gekke dingen gebeuren met natuur en landschap van de Drentse Aa en wijde omgeving. Die oriëntatie op natuur en landschap is essentieel, niet alleen om ecologische maar ook om economische redenen. De kip met de gouden eieren is geslacht voordat we er erg in hebben, en overcapaciteit raak je niet aan de straatstenen kwijt. En een overmaat aan CO₂-uitstoot uit een kolencentrale is evenmin reclame voor de leefbaarheid en duurzaamheid van een gebied... Daarnaast is het van belang de verschillen in ontwikkeling tussen Noorderstad en het lege en steeds leger wordende gebied ten oosten daarvan onder ogen te zien. De Gronings-Drentse veenkolonieën zouden op termijn kunnen uitgroeien tot robuuste natuur en waterdynamiek op grote schaal waarmee Noorderstad zijn groen-blauwe pendant kunnen krijgen. Een wildernis zonder weerga....

Eerdere teksten van Jan Dirk Dorrepaal / Steven van Schuppen over dit onderwerp en verwante onderwerpen:

-*Kracht door Krimp*. Essay bij *Take Care – Wildontginning Veenkolonieën*; in: *De Nieuwe Veenkolonieën* (Groningen 2005)

-*Nederland krimpt, Noorderland groeit* (Noorderbreedte, juni 2006)

-*"Afhankelijk van de legenda kan kortom alles een kaart zijn."* *Proeve van een culturele cartografie voor de regio Groningen – Assen*. Inleidend essay (Amsterdam [Uitg. Architectura et Natura] 2008)